

Ecomuzeul Regional Sibiu

PUBLICATIE DE INFORMATIE A ASOCIATIEI ECOMUZEUL REGIONAL SIBIU

ANUL III, NUMĂRUL 10, OCTOMBRIE 2010
APARE LA SIBIU - DISTRIBUTIE GRATUITA

MOȘNA

UN PRIMAR PENTRU PREZENT ȘI VIITOR

Viața unei comune depinde, într-o bună măsură, de primărie care este sau nu înnoțită de aleșii locali conduși de primar care, are rolul de a rezolva problemele pe care le cere comunitatea la un moment dat.

Pentru fiecare perioadă istorică în dezvoltarea unei așezări există un anumit profil de primar, un anumit gen de om politic care să poată prelua provocările timpului în care trăiește, provocări care sunt cu atât mai mari cu cât te afli într-un moment de trecere de la societatea socialistă la una capitalistă, când de multe ori soluțiile de rezolvare nu sunt cele clasice.

(continuare în pagina 2)

O GRĂDINIȚĂ FRUMOASĂ, PRIETENOASĂ, DESCHISĂ TUTUROR

Primele mărturii despre intenția de a face o grădiniță la Moșna apar în presa anului 1846 când Stephan Ludwig Roth propune înființarea unor grădinițe în mai multe localități printre care și Moșna. La 9 aprilie 1848 Consistoriul bisericii evanghelice din Moșna a hotărât la propunerea lui St.L.Roth înființarea unei astfel de instituții preșcolare –

aceasta urmând să funcționeze din aprilie și până în septembrie. Din cauza mișcărilor revoluționare locale această hotărâre a fost parțial aplicată și apoi întreruptă. Poate fi considerată totuși una din primele inițiative de acest fel din România.

(continuare în pagina 4)

BALADA VERZEI

Din vremuri ce-au apus de mult,
Știm toți că varza a avut
Un loc de cinste-ntr-o bucată
Și în bordeie și-n palate.

De-a lungul anilor să știi,
A distrus boli și-n bălăii,
Când foametea a atacat,
Pe mulți doar varza i-a salvat.

Iar când mahmuri cădeau pe spate,
Tot varza din necaz îi scoate.
Și-i drege un pahar de moare
- Oh! Ce regină de licoare!

A stat pe mese-mpărătești
Și-a depănat mii de povești.
A scris, cu sarea în bucată,
Rețetele nenumărate.

De este timp urât pe-acasă
Moșnenii fierb ciorbă de varză
Și când se-adună la taclale
Pun iute oala cu sarmale!

Iar moarea cea făr' de pereche
Lâng-un ciolan sau o ureche
De porcușor, face o zeamă
De ții scoate pe mulți din boală!

Multe foi ai, varză – minune!
Și tot atâtea sunt pe lume
Bucatele nenumărate!

Să tot mănânci pe saturete!

De un' se-agață harta-n cui
Și pân' la vama Giurgiului
Mai bună varză ca-n Moșna
N-ai să găsești cât ai umbla!

Deci de vreți o bute mare,
Și cu varză și cu moare
Scoateți banu' din ciorap,
Vă sculați cu noaptea-n cap,
Și veniți cu mic cu mare
La Moșna la sărbătoare
(Că-i lichiu și sunt sarmale!)

Prof. Felicia Suciu

Festivalul Verzei Moșna - ediția a IV-a

Consiliul Local și Primăria Comunei Moșna anunță programul manifestărilor:

Vineri – 15 octombrie 2010

Ora 20,00 - film documentar în căminul cultural

Sâmbătă – 16 octombrie 2010

Ora 10,00 - Parada căruțelor

Ora 10,30 - Inaugurarea grădiniței „St. L. Roth”

- Simpozion „Anul Meseriașului în Moșna”

- Conferință de presă cu tema

„Extinderea rețelei de apă în localitatea Moșna”

Manifestările sunt incluse în Agenda Cultural – Sportivă a Consiliului Județean Sibiu.

Ora 13,00 – Deschiderea oficială a „Festivalului

Verzei” – ediția a IV-a. Program folcloric. Târg

și expoziții culinare cu vânzare.

Ora 20,00 – Balul Tineretului

Duminică – 17 octombrie 2010

Târg de produse tradiționale. Excursii în

localitate la Biserica Evanghelică și biserica

Ortodoxă și pe circuitul ecomuzeului; plimbări

cu căruța la Alma Vii și Nemșa.

UN PRIMAR PENTRU PREZENT ȘI VIITOR

(continuare dn pagina 1)

Localitatea Moșna a început să se miște cu adevărat numai după anul 2000, momentul în care primar al localității a fost ales Roba Eugen. Având un bun Consiliu Local și o bună colaborare cu școala primarul și-a dat seama că timpul prin care trecem acum la început de perioadă capitalistă impune o anumită tipologie de conducător care, pe lângă atașament și respect pentru toți locuitorii comunei, trebuie să se adapteze perfect la tot ceea ce cere momentul.

Primarul a înțeles că trebuie să fie inspirat de trecut, de vremurile glorioase, de vremurile pe care le-a avut această localitate și, în același timp, că nu trebuie să trăiască din amintiri și să acționeze bine încercând să dea deoparte prejudecățile, să scoată în evidență puterea creatoare din aceste locuri. A înțeles că forța unei localități trebuie să fie pusă din nou în mișcare în noua haină demografică căpătată după plecarea sașilor în anul 1990. A înțeles că în această perioadă se poate moderniza localitatea cu ajutorul fondurilor europene dar, în același timp, este necesar să se mențină construcțiile tradiționale pentru a nu strica parfumul localității dat de culoare, de peisaj, de aranjarea străzilor.

Având o viziune sănătoasă și înțelegând misiunea pe care o are, după 12 ani de primărie putem spune că ne aflăm într-una din perioadele cele mai prospere de dezvoltare pe care le are localitatea dacă ne comparăm cu perioadele trecute. Această afirmație se poate ilustra prin realizările edilitare, culturale și parteneriale din perioada 2000 – 2010 expuse în tabelele de mai jos.

REALIZARI EDILITARE 2000 – 2010

1. Reabilitarea parcului din fața cetății 1999/2000
2. Lucrări de reabilitare la cetatea țărănească 2000 -2010 (Banca Mondială, Ministerul Culturii)
3. Inaugurarea CDI 2001
4. Schimbarea conductelor metalice pentru gaz cu conducte din polietilenă 2002/2003
5. Schimbarea cablajului Romtelecom 2003/2004
6. Instalarea primei centrale telefonice digitale la Moșna, Instalare internet 2003
7. Terminarea dormitorului la grădinița 2003 (Manfred Brand)
8. Retrocedarea unui număr de 417 ha de pădure

- către primărie 2003/2004, Retrocedare 791 ha 2009/2010
9. Reabilitarea căminelor culturale 2004 -2006, 2005-2008
10. Introducerea televiziunii prin cablu 2004-2005
11. Sala de fitness, 2004 (Manfred Brand)
12. Telefonie mobile – Orange, Cosmote, Vodafone 2005/2006
13. Înființarea magazinelor Stadion, Larie, Gazman, Vecerzan, Rus, Aprov SA 2005-2010
14. Ferma ecologică Schuster Willi 2005
15. Introducerea încălzirii centrale la Școlile Moșna c.I, c.II și Nemșa 2005
16. Internat- grupuri sanitare reabilite 2005 (Manfred Brand)
17. Reabilitarea școlii de la ciclul I – grup sanitar, cancelarie 2006/2007
18. Cabinet cu 12 calculatoare - ciclul II 2006
19. Fundația M.Eminescu hotărăște refacerea fațadelor mai multor clădiri din localitatea Moșna și Alma Vii 2007
20. Asfaltarea străzilor – 4,5 km din localitatea Moșna 2007
21. Realizarea terenului de sport la ciclul I 2007-2008
22. Inceperea construirii Bisericii Ortodoxe române de la Moșna 2007- 2010
23. Apariția unui număr important de case pe teritoriul localității
24. Cabinet cu 9 calculatoare la Moșna și 7 la Nemșa 2008
25. Construirea unei noi grădinițe 2008-2010
26. Reabilitarea clădirii destinate GAL-ului (fostul dormitor) 2008 (Fundatia M. Eminescu)
27. Refacerea podurilor de lemn de la Alma Vii 2008 (Fundatia M. Eminescu)
28. Asfaltarea drumurilor din Alma Vii și Nemsă 2008
29. Lucrări de introducere a apei potabile în Moșna 2009-2010
30. Realizarea planului de canalizare 2009
31. Decolmatarea văilor din Moșna, Nemșa, Alma Vii 2009-2010
32. Refacerea trotuarelor din Moșna 2 0 0 9 / 2010
33. Inaugurarea rețelei de apă 15 oct. 2010
34. Inaugurarea Grădiniței St.L.Roth Moșna 16 oct. 2010

REALIZĂRI CULTURALE

1. Șantier arheologic la Biserica cetate din Moșna 1999 -2001
2. Inaugurarea muzeului comunal 2000

3. Apariția monografiei localității 2001
4. Tabăra internațională de arheologie 2003 -2006
5. Tabără națională de sculptură 2003 -2006
6. Universitatea de vara – în colaborare cu Ambasada Franței 2005 -2008
7. Prima întâlnire a sașilor la Nemșa 2006
8. A patra întâlnire a sașilor la Moșna 2007
9. Ecomuzeul regional 2007 – 2010
10. Tabăra internațională a cercetașilor 2006 -2007
11. Festivalul Verzei 2007 -2010
12. Parteneriate – Franța, Austria, Germania 2007 -2010
13. Dezvelirea unei plăci comemorative cu prilejul împlinirii a 725 de ani de la prima atestare documentară a Moșnei 2009
14. Dezvelirea unei plăci comemorative cu prilejul împlinirii a 10 ani de la vizita Prințului Charles 2009
15. Sărbătorirea a 20 de ani de înfrățire cu localitatea Le Manoir sur Seine 2010
16. Sărbătorirea a 20 de ani de înfrățire cu localitatea Eichgraben -Austria 2010
17. Dezvelirea unui bust a lui St.L.Roth la Nemșa 2010
18. Dezvelirea unei plăci comemorative în amintirea sașilor plecați din Nemșa 2010
19. Parteneriat primărie – Fundația M. Eminescu 2007 -2010
20. Parteneriat GAL 2007 -2010
21. Dezvelirea unei plăci comemorative dedicată primei grădinițe din Transilvania – 9 aprilie 1848 2010

Datele expuse sintetic arată marile frământări, lupta pentru nou, lupta pentru modern, disponibilitatea și marea forță a localității în aceste momente de profunde transformări. În realizarea acestor lucrări un rol decisiv în administrație l-a avut primarul dar și oamenii care au stat pe lângă el, atât cei aleși dar și alți locuitori care au pus pe primul plan interesele satului. Au stat pe primul plan bunele legături între primărie, școală, biserică, dispensar, poliție, societăți private și fundații precum Fundația Mihai Eminescu tot mai prezentă în viața localităților Moșna și Alma Vii.

Suntem optimiști și credem în viitorul comunei Moșna bazându-ne pe valoarea locuitorilor, pe ambiția și capacitatea celor care conduc dar și pe dorința instituțiilor locale de a fi în pas cu mileniul III.

prof. Șotropa Ionel

Arhitectura vernaculară din sudul Transilvaniei

Merghindeal și Dealu Frumos – vedete

Vernacular, ca neologism, se autodefiniște prin sintagma “*Care este propriu unei țări*”, dicționarul Merriam-Webster definind vernacularul ca un limbaj propriu unei comunități indigene, adică polul opus limbii culte.

Arhitectura vernaculară denumește arhitectura fără arhitect, o arhitectură fără un proiect desenat, făcută direct de utilizatori, eventual cu mâna de lucru specializată a unor meșteri, în această categorie intrând toate casele și-n general gospodăriile pe care încă le găsim în spațiul rural (dar și urban) așa cum le-au făcut înaintașii. Specialiștii consideră că aceste construcții fiind făcute chiar de cei care le locuiesc, arhitectura vernaculară reprezintă totdeauna transpunerea directă în forme a nevoilor practice și spirituale ale membrilor comunității, rezultate din modul de viață specific și din sistemul de valori pe care comunitățile respective îl împărtășesc. Astfel, de aici rezultă atât armonia dintre individ, comunitate și mediu construit, cât și marea unitate formală a arhitecturii unei arii culturale. În arhitectura vernaculară există o remarcabilă simbioză între fondul construit și mediul natural, integrarea spațiilor construite nefiind forțată sau artificială.

Centrul de Studii de Arhitectura Vernaculara din Dealu Frumos, comuna Merghindeal, este deja cunoscut, Universitatea de Arhitectură Urbanism Ion Mincu București (UAUIM), înțelegând să susțină acest centru universitar ca un teatru de evenimente cu tema „Arhitectura Vernaculară”. Astfel UAUIM este principalul beneficiar și conduce prin directorul Centrului, conf.dr.arh. șef de catedră Sergiu Nistor, proiectul „Patrimoniu vernacular rural și identitate locală” – un proiect pilot, care a reușit să fie finanțat din fondurile Administrației Fondului Cultural Național (AFCN).

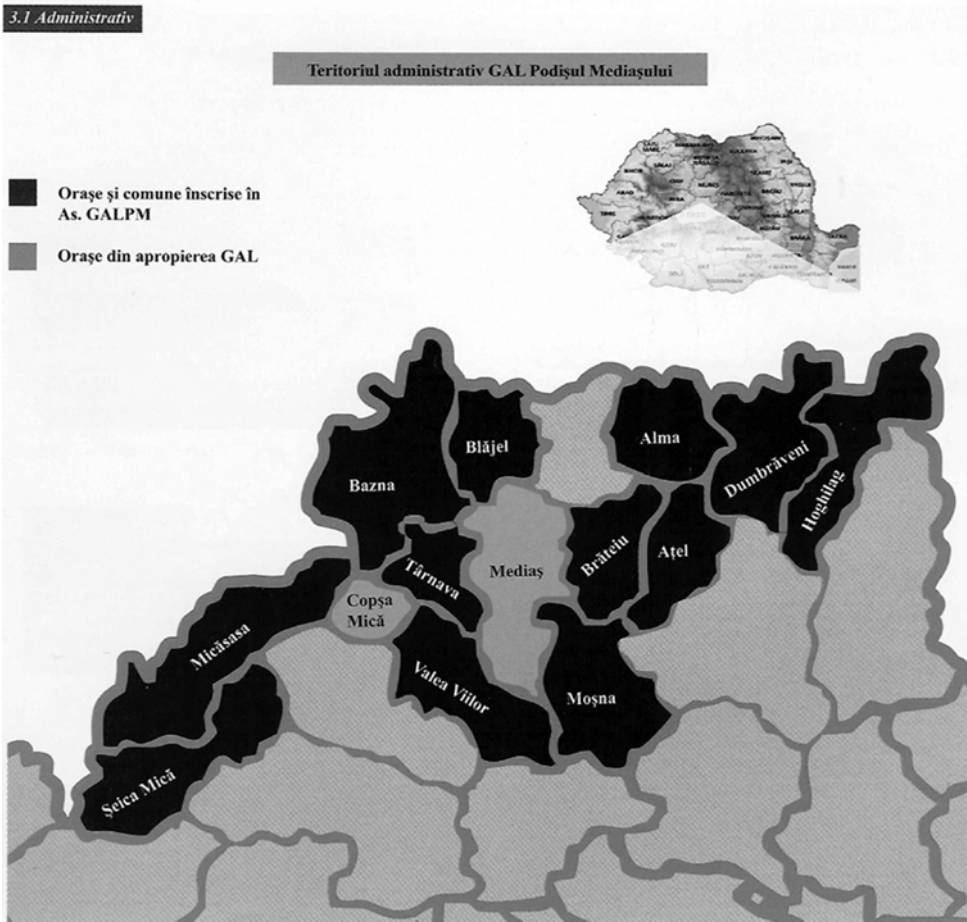
Partenerii proiectului sunt ICOMOS România (reprezentat prin secretar Irina Iamandescu), ICOM (reprezentat prin președinte Virgil Nițulescu, director general al Muzeului Țăranului Român, București), Muzeul Județean de Etnografie Brașov (reprezentat prin director, Ligia Fulga) și Asociația Ecomuzeul Regional Sibiu (reprezentat prin președinte Marius Halmaghi și dr. Vasile Crișan, specialist și președinte de onoare al Asociației)

Proiectul, ce se va finaliza în noiembrie, are ca principal obiectiv elaborarea și testarea (pentru prima dată în România) a unei metode de identificare și catalogare integrată a valorilor patrimoniului vernacular rural (mobil și imobil). Dezbaterile de la Brașov, București, Rupea și Dealu-Frumos au angrenat specialiști din instituțiile subordonate direct Ministerului Culturii și Patrimoniului Cultural Național, dar și din județul Sibiu, la lucrări participând consilierii Direcției de Cultură (DJCCPCN Sibiu) istoricii Ovidiu Calborean și Carol Lucian Szatmari.

(vom reveni în numărul următor și în Gazeta de Merghindeal nr. 2)

G.A.L. PODIȘUL MEDIAȘULUI

Inițiativa de înființare a Asociației „Grupul de Acțiune Locală Podișul Mediașului” a aparținut Primăriei Comunei Moșna, Fundației „Mihai Eminescu Trust” și SC Geomed Impex 2002 SRL, asociația funcționând, în mod informal, încă din 15 iunie 2007. Legalizarea Asociației a avut loc în data de 15 noiembrie 2007, membrii fondatori fiind în număr de 33, din care 10 Consilii Locale, 8 societăți comerciale, 5 asociații/ fundații, 7 persoane fizice și 3 școli.

Trebuie subliniat că în data de 15 iunie 2007, la Nemșa – Moșna, a avut loc prima Adunare Generală informală la care au participat 75 de invitați, cu acea ocazie organizându-se și o expoziție cu produse locale – obiecte de artizanat, meșteșugărești și produse alimentare tradiționale, stabilindu-se contacte cu Py hajarvi Lake District Development Association LAG, un G.A.L. din Finlanda.

În 20 septembrie 2007 o delegație formată din membrii asociației a participat la Luxemburg la o întâlnire de lucru asupra Programului LEADER.

Prima Adunare Generală a avut loc în 3 decembrie 2007, când a fost ales consiliul director, animatorul, managerul și un contabil.

Misiunea asociației

Asociația a fost înființată ca organizație de cooperare public – privată reprezentând teritoriul a 12 comune din județul Sibiu, pentru a participa la programele de dezvoltare durabilă și pentru a conecta autoritățile publice cu reprezentanții societății civile, ai sectorului economic privat și ai comunităților locale.

Scopul asociației

Dezvoltarea durabilă, integrată și echilibrată a teritoriului denumit „Podișul Mediașului”

Teritoriul GAL Podișul Mediașului

Populația 37354 locuitori (reprezentând 8,8% din populația județului Sibiu)

Suprafața este de 59.005 ha având un relief de deal și podiș.

În teritoriul GAL sunt incluse 12 localități, din care una urbană și celelalte 11 rurale, pe acest teritoriu funcționând un număr de 303 societăți comerciale înregistrate.

Localitățile componente ale microregiunii sunt:

- Dumbrăveni (orașul și satele componente Ernea și Șaroș pe Târnave)
- Alma cu satele componente Alma, Giacăș și Șmig
- Ațel cu satele componente Ațel și Dupuș
- Bazna cu satele componente Bazna, Boian și Velt
- Blăjel cu satele Blăjel, Păucea și Românești
- Brateiu cu satele Brateiu și Buzd

- Hoghilag cu satele Hoghilag, Prod și Valchid
- Micăsasa cu satele Micăsasa, Chesler, Țapu și Văleni
- Moșna cu satele Moșna, Alma Vii și Nemșa,
- Șeica Mică cu satele Șeica Mică și Soroștin
- Târnava cu satele Târnava și Colonia Târnava
- Valea Viilor cu satele Valea Viilor și Motiș

Date de contact:

Sediu social al Asociației este comuna Moșna nr. 76

Persoană de contact: Drăgușanu Ovidiu

Tel: 0752108092,

e-mail: dragusanuovidu@yahoo.com

www.galpm.org

Prioritățile GAL:

- Susținerea dezvoltării afacerilor din sectoarele non-agricole și facilitarea tranziției forței de muncă din domeniul agricol către sectoare economice din domeniul turismului și serviciilor pentru populație

- Facilitarea transformării și modernizării agriculturii, precum și a industriilor procesatoare aferente, pentru a le face mai competitive și pentru a contribui la creșterea economică a teritoriului;

- Menținerea și valorificarea patrimoniului cultural și natural al teritoriului în scopul creșterii atractivității și potențialului economic local.

Obiective operaționale

- Dezvoltarea agroturismului
- Creșterea atractivității teritoriului pentru potențiali investitori
- Încurajarea micilor întreprinzători și diversificarea activităților non-agricole
- Dezvoltarea capacității de comercializare a produselor agricole
- Modernizarea procesării produselor animaliere, cu precădere a celor tradiționale
- Creșterea numărului de obiective de patrimoniu puse în valoare și introduse în circuitul turistic
- Valorificarea ariilor naturale protejate

Măsurii:

1. Încurajarea activităților turistice
2. Sprijin pentru dezvoltarea sectorului non-agricol
3. Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și forestiere
4. Valorificarea obiectivelor de patrimoniu cultural mobil și imobil
5. Protecția și conservarea cadrului natural

Surse:

- Broșura de promovare a teritoriului LEADER GAL PODIȘUL MEDIAȘULUI 2010
- Priorități și măsuri de dezvoltare Grup de Acțiune Locală Podișul Mediașului, 2010

Descoperiți Moșna prin circuitul ecomuzeu În acest număr – Casa Diac

Familia Diac Romulus și Eugenia locuiește în Moșna la nr. 206 – una din casele circuitului ecomuzeu Moșna.

Diac Romulus s-a născut la 1 decembrie 1957, în localitatea Moșna, părinții fiind Romulus (din Moșna) și Elisabeta (din Pelișor – fostul Măgărei). Școala primară o face în Moșna, ulterior urmând școala profesională, liceul teoretic și școala de maiștri, profil mecanic, în Mediaș. În 1994 este absolvent al cursului de specializare în stații mobile terestre la Cluj IGR, în prezent fiind angajat al Primăriei Moșna, fiind director de cămin cultural.

Soția, Eugenia, este născută la 21 septembrie 1957, în Dumbrăveni, fiind absolventă a Liceului Teoretic din Mediaș și activând la Școala cu clasele I-VIII Moșna, în funcția de secretară.

Copii, Diac Aniela, căsătorită Ciora (n. 19.03. 1980) este educatoare la grădinița din Moșna, iar Diac Alina (n. la 18.04.1983) este

căsătorită Urdă și este învățătoare în Mediaș.

Familia Diac locuiește într-o frumoasă gospodărie în Moșna nr. 206, din 1979, cumpărând casa de la familia Schneider Hans. Casa este datată 1724, după inscripția de pe grinda din pivnița casei, unde este imprimat și numele „Michael Lehrer”.

În grădina casei se cultivă cartofi, varză, roșii, ardei, ceapă, vinete, lângă grădina de zarzavaturi existând și o mică livadă cu pomi fructiferi ce produc anual (meri, peri, pruni, vișini, gutui). Trebuie menționat că, în casă, familia produce o serie de produse tradiționale toți oaspeții apreciind clătitele, ciorba și tocana tradițională, dar și vinul și rachiul de casă.

În afara grădinii de pe lângă casă, familia mai cultivă și 30 de ari (în 2010 cu porumb) în locul numit „lângă podul Nemșei”. Familia nu mai deține alte terenuri, fiind interesată, în perspectivă, de turism.

Piața și oferta

În urmă cu patru ani se inaugura „Festivalul verzei” în comuna Moșna la inițiativa și sub coordonarea directă a domnului primar Roba Eugen.

Astăzi la a patra ediție ne mândrim cu acest festival care adună în zilele de 15, 16, 17 octombrie, personalități de prestigiu din județul Sibiu cât și o mulțime de oameni din Moșna, Nemșa, Alma Vii și împrejurimi, care pot admira și cumpăra produsele din domeniul agrar și mai ales „varza de Moșna”.

Aceasta se cultivă pe raza comunei de sute de ani, iar cei care au făcut-o performeră – cu calități organoleptice deosebite au fost sașii care în grădinile lor bine îngrijite foloseau îngrășăminte, numai naturale, dându-i verzei acea frăgezime specifică, de un imaculat propriu inconfundabil.

Suntem convinși că pe plan internațional va putea fi cunoscută în curând și cumpărată pe piețele din Uniunea Europeană și mai ales în Țările de Jos (vezi Belgia) la concurență cu „Varza de Bruxelles”

La acest festival vom îmbina și de data aceasta „utilul cu frumosul”, în acest sens vom oferi celor care ne vizitează comuna și celor care participă la acest eveniment, o serie de facilități pentru ca oamenii să se simtă bine, cum ar fi:

- a) spectacole folclorice, dansuri populare;
- b) obiceiuri din străbuni și anume „parada căruțașilor”, „paparuda”, stiluri inedite de vânzare a produselor prin licitație, etc.
- c) nu va lipsi muzica de petrecere, mici la grătar, bere, vin, must proaspăt din struguri și mere și altele.

Câteva cuvinte despre unele dintre cele mai căutate feluri de mâncare, având la bază varza:

1. „Sărmăluțe cu mămăliguță”, pregătite într-un mod specific ardelenesc, de femeile din comună, cum ar fi: Toma Maria, Plotuna Liliana, Roman Anișoara, Deacu Maria, Banea Rodica, Cîmbutan Mariana și altele, au un aspect organoleptic apetisant care te îmbie la visare;
2. „Ciolan cu costiță afumată”, aici păstrând tradiția săsească specifică zonei Tîrnavelor combinată cu vinul de Moșna sau de Nemșa;
3. Și nu în ultimul rând „rață pe varză”, mâncare care eu aș încadra-o la

delicatese, dacă ai știința de a o prepara după rețeta chinezească care e „number one” în domeniu;

Mai sunt și alte feluri de mâncări bazate pe această legumă delicioasă numită varză, dar mă limitez aici sperând că v-am deschis apetitul suficient.

Dimensiunea culturală dintre cultivatorii de varză și cei care au păstrat și ne-au redat obiceiurile vechi, arhaice, au stat la baza sămânței care a germinat la apariția „festivalului verzei” care-l vrem să fie un real succes cultural, material și, mai ales, spiritual.

Cu această ocazie a „Festivalului verzei”, dl primar Roba Eugen va informa oamenii din comună, și nu numai, despre cele mai importante realizări pe plan economic în agricultură, reabilitarea drumurilor, înființarea rețelelor de alimentare cu apă și canalizare, iar pe plan cultural la participarea comunei la festivalul „Lada de zestre”, desfășurat la data de 6 iunie 2010, în comuna Laslea.

Dintre cei care continuă tradiția de cultivare a verzei în comuna Moșna amintim gospodarii: Banea Ionaș, Opreș Victoria, Diacu Romulus, Lenghel Nicolae, Găbudan Cornel și mulți alții, îndrumați și sfătuiți de ing. Almășan Romulus și agent agricol Logean Vasile, de la Primăria Moșna.

În încheiere vă doresc un sejur plăcut și multă sănătate în cele trei zile petrecute la „Festivalul Verzei” din comuna Moșna.

Cu respect și multă stimă,
Consilier cu probleme culturale la Primăria Moșna

Nae Roman

Există producători locali în Moșna

Vizitați Moșna – casa Banea Ionaș, la nr. 254

Familia Banea Ionaș și Rodica este cunoscută în Moșna pentru calitatea murăturilor și-n general după bucătăria aleasă practică.

Banea Ionaș este născut în Moșna în 1950, și este de meserie brutar și a fost ales consilier local.

Banea Rodica, este născută în 1951 (în Motiș) și este în echipa de bucătărese a căminului cultural din Moșna.

Cei doi sunt căsătoriți din 1969 și sunt stabiliți în această gospodărie din 1972.

Familia cultivă în gospodărie cartofi, porumb, varză, ceapă, morcovi, vinete, roșii, ardei, etc, grădina totală fiind de un hectar (fiind situată în intravilan, chiar la marginea satului).

Ferma de animale din gospodărie include 4 porci (anual), cca. 26 de oi, o iapă cu un mânz și 15 găini.

În standul de la „Festivalul Verzei” familia Banea va expune spre vânzare sarmale, lichiuri cu varză (și cu mere) zarzavaturi și diverse murături gogoșari, castraveți, etc.

Familia Banea Ionaș și-a declarat disponibilitatea producerii spre vânzare a mai multor produse tradiționale făcute în gospodăria proprie.

Cercetați standul familiei Banea Ionaș și încurajați producția locală a moșnenilor!

Este singura șansă pentru agricultura ecologică tradițională!

O GRĂDINIȚĂ FRUMOASĂ, PRIETENOASĂ, DESCHISĂ TUTUROR

(continuare din pagina 1)

Grădinița începe să fie prezentă cu adevărat în Moșna din 4 mai 1891 când la inițiativa Asociațiilor de Femei și-a deschis porțile având un număr de 90 de copii. Tot atunci s-a hotărât ca această grădiniță să funcționeze doar pe timpul lunilor de vară când părinții erau la câmp și trebuia să fie frecventată de toți copiii din sat care aveau vârsta de 3 ani.

În anul 1948, în urma noii legi a învățământului, grădinița germană va intra sub directă coordonare a statului român și va funcționa pe Ulița Morarului la nr. 65.

Grădinița românească a cunoscut suferințe și coborâșuri în perioada interbelică iar după anul 1948 va fi localizată în fostele clădiri care au aparținut Bisericii greco-catolice și ortodoxe de pe Strada Principală nr. 470.

Fiecare grădiniță a funcționat cu câte două sau trei grupe după programul inițiat în 1891 și păstrat cu multă grijă până în anul 2007. În paralel cu cele două grădinițe - română și germană tot sub coordonarea școlii a mai existat o grădiniță a IAS-ului între anii 1955 – 1984 în care erau instruiți copiii angajaților IAS-ului. În general programul de masă a fost susținut în cele 3 grădinițe de I.A.S. și C.A.P. instituții economice importante în lumea satului. Grădinița germană s-a desființat în anul 1990 când s-a produs marea plecare a sașilor din localitate și când doamna Anthoni Ecaterina și Mantsch Ana, ultimele

educatoare, au plecat și ele, închizând un capitol important al educației germane în aceste locuri.

Grădinița rămasă cu 3 grupe a continuat să funcționeze într-o casă de la nr.98. A suferit multe intervenții după 1990 pentru îmbunătățirea condițiilor de educație și confort, toate cu ajutorul domnului Manfred Brand din Germania.

Grădinița arată din ce în ce mai bine însă era greu să transformi într-o grădiniță adevărată un spațiu cu destinația inițială de casă pentru locuit. În anul 2007 au început demersurile pentru o construcție nouă și modernă care, până la urmă, s-au soldat, spre bucuria comunității locale, cu aprobarea construcției unei noi grădinițe.

În septembrie 2008 a început refacerea grădiniței după un proiect

realizat de inginerul Nicoară Ioan, în valoare de 800 000 lei. Lucrarea a fost condusă de către dirigintele de șantier doamna Guneș Rozalia iar executarea propriu zisă a fost făcută cu multă pricepere și pasiune de către doamna Pintecan Firuța și Zeries Gheorghe, reprezentanții firmei Rapid SRL.

În perioada septembrie 2008 – octombrie 2010 grădinița a fost terminată în ciuda problemelor ridicate de criză.

S-a reușit această performanță datorită finanțării acordate de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, datorită Inspectoratului Școlar Județean Sibiu prin cei doi inspectori generali Christine Manta Klemens și Gorun Constantin, dar și prin acordarea permanentă de asistență tehnică venită de la domniile Buta I, Stoica V. și Blaga Marius.

S-a reușit datorită primarului Roba Eugen și Consiliului Local care au acordat o atenție constantă terminării obiectivului.

Școala prin directorul său Șotropa Ionel, le mulțumește tuturor pentru acest frumos cadou care leagă foarte bine timpul trecut, prezent și viitor, Este de fapt mesajul pe care îl transmite placa comemorativă ce se va dezveli în ziua de 16 octombrie 2010. “Prima grădiniță din Transilvania inițiată de St.L.Roth în 9 aprilie 1848. Grădinița a fost reconstruită în forma actuală în perioada 1 sept. 2008 – 16 oct. 2010”.

ERA URBANĂ?

Niciodată omenirea nu a cunoscut ritmuri de concentrare a populației și clădirilor în aglomerări de dimensiuni impresionante, formațiuni teritoriale care prin mirajul lor, atrag astăzi populații numeroase ce speră într-o viață mai bună. Asistăm și participăm la un proces amplu de difuzare a urbanismului în teritorii vaste, cadrul, condițiile geografice devin astfel componente incontestabile ale urbanizării. (...) Presiunea marilor orașe generează o urbanizare activă-intensivă, extensivă, difuză sau structurală, cu un înțeles mult mai larg asupra raporturilor între mediile rural și urban.

Procesele de intensă concentrare, generatoare de aglomerații cu structuri dominante de centre supradimensionate din punct de vedere funcțional. Se desfășoară astfel un proces activ de urbanizare intensivă, centripetă specifică, mai ales, țărilor dezvoltate. Se modifică radical componentele cadrului geografic, formele de relief fiind „absorbite” de siluetele urbane. Astfel vegetația rezistă doar insular sau în parcuri ocrotite iar apele sunt supuse presiunii reziduurilor menajere și industriale.

Prin complexitatea funcțiilor terțiare se pot diferenția municipiile, orașele reședință de județ, orașele mici cu funcții dominante de servicii și orașele stațiuni balneoclimaterice. O ierarhizare social- economică complexă distinge următoarele tipuri ierarhice principale:

1. **Poli de creștere** (cu o populație între 200.000 și 300.000 locuitori)
2. **Orașele de echilibru** (centrele cu o populație de 100.000 locuitori sau care tind spre 100.000 locuitori) – poli de creștere de rangul al doilea;
3. **Centrele de influență zonală** cu trei subgrupe:
 - a) orașe cu profil specializat dezvoltate relativ multilateral
 - b) orașe cu funcții la nivel județean sau interjudețean
 - c) orașele-stațiuni balneo - climaterice și turistice
4. **Centrele de influență locală sau complementare** (dotarea urbană le va crea largi perspective de coordonare a satelor apropiate)
5. **Comune cu profil urban – centre „polarizatoare”** prin crearea și „recunoașterea” unor astfel de centre, distanța medie între centrele cu profil urban și orașele propriu-zise se reduce la 20-22 km. (va continua)

Sursa: Prof. univ. dr. Vasile Cucu – Geografie și urbanizare, Editura Junimea, Iași, 1976

Informații utile:

În autogara Mediaș aveți la dispoziție zilnic cursele de autobuze

Mediaș – Moșna – Alma Vii

5,20	-5,50	-5,45
6,35	-7,00	
7,20	-7,55	
12,10	-12,40	
13,30	-14,05	-14,00
15,45	-16,20	
19,30	-22,05	
23,20	-23,55	

Acest număr a apărut cu sprijinul conducerii Primăriei Comunei Moșna – d-lui primar Eugen Roba

COLEGIUL DE REDACȚIE

Colectiv de redacție: Ionel Șotropa, Gherman Leonida Ioan, Marius Halmaghi

Tehnoredactare: Nicolae Hodiș **Foto:** Marius Halmaghi

Tipar: Tipo Trib Sibiu **EDITURA ETAPE SIBIU**

Asociația Ecomuzeul Regional Sibiu

Sibiu, str. Tribunei nr. 6 Tel./Fax : 0269 – 210 113

Email: ecomuzeu@gmail.com

www.ecomuzeulsibiu.ro

